

RAPPORT
betreffende een
flora & fauna onderzoek
aan de Mr. C. Veerman-
laan te Volendam

Datum : 15 mei 2013
Kenmerk : 1303F280/NHO/rap1
Auteur : Dhr. drs. N.C. Houter

Vrijgave : Ing. M. Botermans

Opdrachtgever : Familie Kras
: Zeedijk 1-B
: 1131 GG Volendam

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm,
elektronisch of anderszins zonder voorafgaande,
schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijckseweg 37 | T 071 - 402 85 86
Postbus 126 | info@idds.nl
2200 AC Noordwijk | www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

www.idds.nl

1.	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING & DOEL.....	3
1.2	HET PLANGEBIED.....	4
2.	WERKWIJZE	5
2.1	BUREAUONDERZOEK	5
2.2	VELDONDERZOEK.....	5
3.	VIGERENDE NATUURWETGEVING.....	6
3.1	ALGEMEEN	6
3.2	FLORA- EN FAUNAWET: BESCHERMING van SOORTEN:.....	7
3.3.	FLORA- EN FAUNAWET: BELANGRIJKSTE VERBODSBEPALINGEN.....	8
3.4	NATUURBESCHERMINGSWET: BESCHERMING van GEBIEDEN	9
3.5.	NATUURBESCHERMINGSWET: BELANGRIJKSTE VERBODSBEPALINGEN.	10
4.	RESULTATEN	11
4.1	ALGEMEEN	11
4.2	AMFIBIEËN	12
4.3	REPTIELEN	12
4.4	VISSEN, KREEFTACHTIGEN & AQUATISCHE MACROFAUNA	12
4.5	ZOOGDIEREN.....	12
4.5.1	Zoogdieren, grondgebonden	12
4.5.2	Zoogdieren, vleermuizen	12
4.6	VOGELS	14
4.6.1	Broedvogels.....	14
4.6.2.	Vogels met jaarrond beschermde nesten.....	14
4.7	VAATPLANTEN.....	15
4.8	VLINDERS.....	15
4.9	LIBELLEN & JUFFERS	15
4.10	KEVERS	15
5.	LIGGING PLANGEBIED in relatie tot BESCHERMDE NATUURGEBIEDEN.....	16
6.	CONCLUSIES EN ADVIES	17
7.	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	18
8.	FOTO'S PLANGEBIED	19

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING & DOEL

De voorgenomen sloop van het voormalig kerkgebouw 'het Kruispunt' aan de Monseigneur Cees Veermanlaan te Volendam en de voorbereiding daarop vormt de aanleiding tot dit onderzoek. Bij sloop- en bouwactiviteiten kunnen beschermde natuurwaarden verstoord of vernietigd raken, hetgeen in strijd is met bepalingen uit Flora- en faunawet. Om overtreding van deze wetgeving te voorkomen, is men bij ruimtelijke ontwikkeling verplicht vooraf te onderzoeken of met de ingreep mogelijk beschermde flora en/of fauna wordt aangetast.

Het doel van het onderzoek is dan ook na te gaan welke beschermde soorten verwacht kunnen worden, en welke mitigerende maatregelen vervolgens genomen moeten worden, om schade aan soort of lokale populatie te voorkomen. Indien verstoring of vernietiging niet kan worden vermeden, zal in de rapportage worden aangegeven op welke gronden een ontheffingsaanvraag kan worden aangevraagd. Tevens kan op basis van de rapportage een gedegen planning worden gemaakt van eventueel noodzakelijke vervolgonderzoeken.

- De werkwijze van het onderzoek is in hoofdstuk 2 uitgewerkt.
- Een overzicht van de relevante natuurwetgeving is weergegeven in hoofdstuk 3.
- Effecten van tijdelijke en chronische aspecten van de ingreep op mogelijk aanwezige beschermde soorten staan beschreven in hoofdstuk 4.
- De relatie van de voorgenomen ingreep met omliggende natuurgebieden wordt in hoofdstuk 5 besproken
- In hoofdstuk 6 staat advies over te nemen maatregelen en vervolgstappen

1.2 HET PLANGEBIED

Het plangebied is gelegen in stedelijk gebied in de rustige woonwijk Bloemenbuurt/Rozettenbuurt te Volendam op een afstand van circa 700 meter van het IJsselmeer. Het oppervlak van het verstoringgebied betreft circa 0.25 hectare. Het plangebied is gelegen in kilometerhok 59-19-57 (RD coördinaten 133.7-501.6).

Fig. 1a. Ligging plangebied in stedelijk gebied

Het plangebied heeft een oppervlak van circa 0.25 hectare en wordt begrensd door de Schoklandstraat aan westzijde, door de Gravelandstraat aan oostzijde en de Veermanlaan aan zuidzijde. Het plangebied bestaat uit bebouwing, parkeerplaats, en gazon. Er is geen struik- of kruidenlaag aanwezig. Wel staan enkele volwassen bomen in het plangebied. De genoemde straten langs plangebied zijn relatief rustig en faciliteren voornamelijk bestemmingsverkeer. De directe omgeving bestaat uit woonwijk dat in de jaren '60 is gerealiseerd, en is ter plaatse twee bouwlagen hoog. De te amoveren bebouwing betreft een in onbruik geraakt kerkgebouw uit de jaren '70 welke sedert enige jaren leegstand kent. De muren zijn van spouw voorzien. In het nieuwe plan wordt woningontwikkeling voorzien.

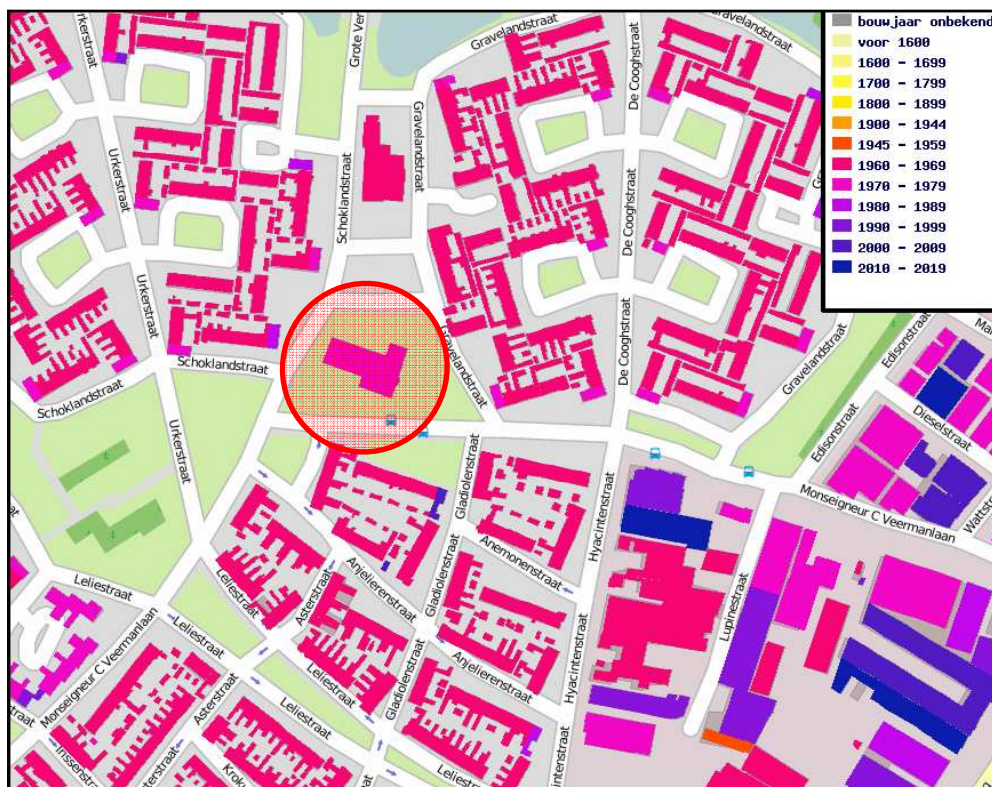

Fig. 1b. Ligging van het onderzoeksgebied R.K. Kerk 'Het Kruispunt' aan de Mr. C. Veermanlaan. De kleuren geven indicatie bouwjaar van de bebouwing aan (Bron: Edugis.nl).

2. WERKWIJZE

2.1 BUREAUONDERZOEK

Voor het bureau- en literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van recente verspreidingsgegevens van onder andere Waarneming.nl, SOVON, VZZ, RAVON, Ministerie van E.,L.& I, en de Vlinderstichting. Diverse beschikbare verspreidingsatlassen van de betrokken soortgroepen zijn geraadpleegd. Door middel van analyse van verspreidingsgegevens en analyse van kenmerken van het plangebied is voor het plangebied een verwachting opgesteld van beschermde soorten die mogelijk in of nabij het plangebied te verwachten zijn.

2.2 VELDONDERZOEK

Het veldbezoek is uitgevoerd in de ochtend van 26-4-2013 tijdens zwaar bewolkt weer en lichte motregen bij circa 12 graden C. De resultaten van het bureauonderzoek zijn tijdens dit veldbezoek getoetst aan de actuele situatie in het veld. Door middel van visuele inspectie met zaklamp, camera, hoekspiegeltje en/of verrekijker, is met name gekeken naar de aan- of afwezigheid van geschikt habitat, zoals geschikte schuil- of verblijfplaatsen van beschermde soorten. Hiermee kan de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied ook elders in het jaar worden ingeschat.

Onderzocht is of er in het plangebied mogelijk beschermde planten- en of diersoorten kunnen voorkomen, of zich (mogelijk) in het plangebied vaste broed-, schuil- of verblijfplaatsen van beschermde soorten bevinden, en of zich mogelijk vogelnesten in het plangebied bevinden welke jaarrond beschermd zijn. Gelet is op sporen van dieren zoals uitwerpselen of nest- en vraatsporen. Aanwezige gaten, kieren, holten en spleten in bomen en bebouwing zijn onderzocht op hun geschiktheid voor verblijfplaatsen of invliegopening voor vleermuizen. Het dak, de goot, en de bomen zijn onderzocht op hun geschiktheid voor het faciliteren van nesten van vogels. Watergang, indien aanwezig, is bemonsterd met behulp van een groot, stevig schepnet (methode RAVON).

3. VIGERENDE NATUURWETGEVING

3.1 ALGEMEEN

Ruimtelijke ingrepen zijn met betrekking tot de huidige natuurwetgeving gehouden aan zowel nationale als internationale bepalingen. De natuurwetgeving zoals die in Nederland geldt, is tweeledig en bestaat enerzijds uit soortbescherming en anderzijds uit gebiedsbescherming. Soortbescherming is vastgelegd in de Flora- en Faunawet (2002, 2005), terwijl de Natuurbeschermingswet (1968, 1998) de bescherming van daartoe aangewezen natuurgebieden regelt. De Europese versie van de Natuurbeschermingswet is de Habitat- en Vogelrichtlijn (HVR), thans opgegaan in Natura-2000.

3.2 FLORA- EN FAUNAWET: BESCHERMING VAN SOORTEN:

In Nederland, maar ook in Europees verband, is sinds 2002 bij wet een intrinsieke waarde toegekend aan vrijwel alle plant- en diersoorten. De natuurwetgeving geeft soorten daarmee een bestaansrecht, en dwingt habitat gebruikers daarmee tot zorgplicht tegenover plant- en diersoorten. Het niet nakomen van deze zorgplicht is dan ook strafbaar gesteld, met het risico op vertraging of stopzetting van de geplande activiteiten in het plangebied tot gevolg. Zorgplicht geldt voor alle soorten, met uitzondering van enkele daartoe aangewezen ongewenste of schadelijke soorten.

Om de instandhouding van, of terugkeer naar, de gunstige staat van een soort te kunnen waarborgen, geniet een aantal soorten extra bescherming middels de Flora- en Faunawet. Dit betreft vrijwel alle zoogdieren, alle vogelsoorten (behalve exoten), alle reptielen en amfibieën (behalve exoten), en verder een aantal aangewezen doelsoorten uit overige soortgroepen. Deze juridische bescherming kent drie beschermingregimes. Naar de soorten die zijn toegewezen aan deze drie regimes wordt verwezen als Tabel 1-, Tabel 2-, en Tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet (zie stroomschema fig.3). Deze zijn:

Tabel 1 soorten

Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling, bestendig onderhoud, of bestendig gebruik en beheer, geldt een vrijstelling van art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Er hoeft dus geen ontheffing te worden aangevraagd. Aan de activiteiten worden geen aanvullende eisen gesteld. Voor overige activiteiten is wel een ontheffing nodig. Toetsingscriterium hierbij is dat de activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (lichte toets).

Tabel 2 soorten

Overige beschermde soorten. Vrijstelling van art. 8 t/m 12 wordt verleend op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde gedragscode, voor activiteiten met kwalificatie bestendig onderhoud en beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkelingen. In dat geval geldt ook vrijstelling voor alle vogelsoorten. In andere gevallen is wel ontheffing nodig op basis van een 'lichte toets' voor Tabel 2 soorten, of op basis van een 'uitgebreide' toets voor vogelsoorten (zie Tabel 3).

Tabel 3 soorten

Beschermde soorten uit Bijlage IV van de HVR / Bijlage 1 AMvB. Voor activiteiten zoals ruimtelijke ontwikkeling wordt geen vrijstelling verleend, ook niet op basis van een gedragscode, en dus is ontheffing nodig. Deze ontheffing zal in de meeste gevallen niet gelden voor Art.10 van de Flora- en faunawet. Vrijstelling van tabel 3 soorten wordt alleen verleend in geval van een goedgekeurde gedragscode, en dan alleen bij bestendig beheer en onderhoud in niet-landbouw gebied, of in geval van bestendig gebruik. Toetsingscriterium voor ontheffingsverlening is op basis van een uitgebreide toets, hetgeen betekent dat de geplande activiteit aan drie criteria moet voldoen, te weten:

- a) het betreft een activiteit van aanmerkelijk belang,
- b) er is geen alternatief, en
- c) de voorgenomen activiteit doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort.

Rode Lijst-soorten

Soorten die door de Minister op de Rode Lijst zijn geplaatst zijn soorten die beleidsmatig extra aandacht krijgen, maar geen aanvullende juridische bescherming genieten anders dan de algemeen geldende zorgplicht die men wettelijk heeft tegenover niet-schadelijke soorten. Een soort komt op de Rode Lijst als de gunstige staat van instandhouding van deze soort zorgwekkend is. Belangrijkste criteria daarbij zijn trends in populatiegrootte. Acht gradaties zijn hierin aangebracht, lopende van uitgestorven op wereldschaal via ernstig bedreigd, tot gevoelig

maar (nog) algemeen. Het voorkomen van Rode Lijst soorten in een gebied kan instrumenteel en sturend zijn bij monitoring, en bij de opzet van beheers- en inrichtingsplannen van een gebied.

3.3. FLORA- EN FAUNAWET: BELANGRIJKSTE VERBODSBEPALINGEN

- Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

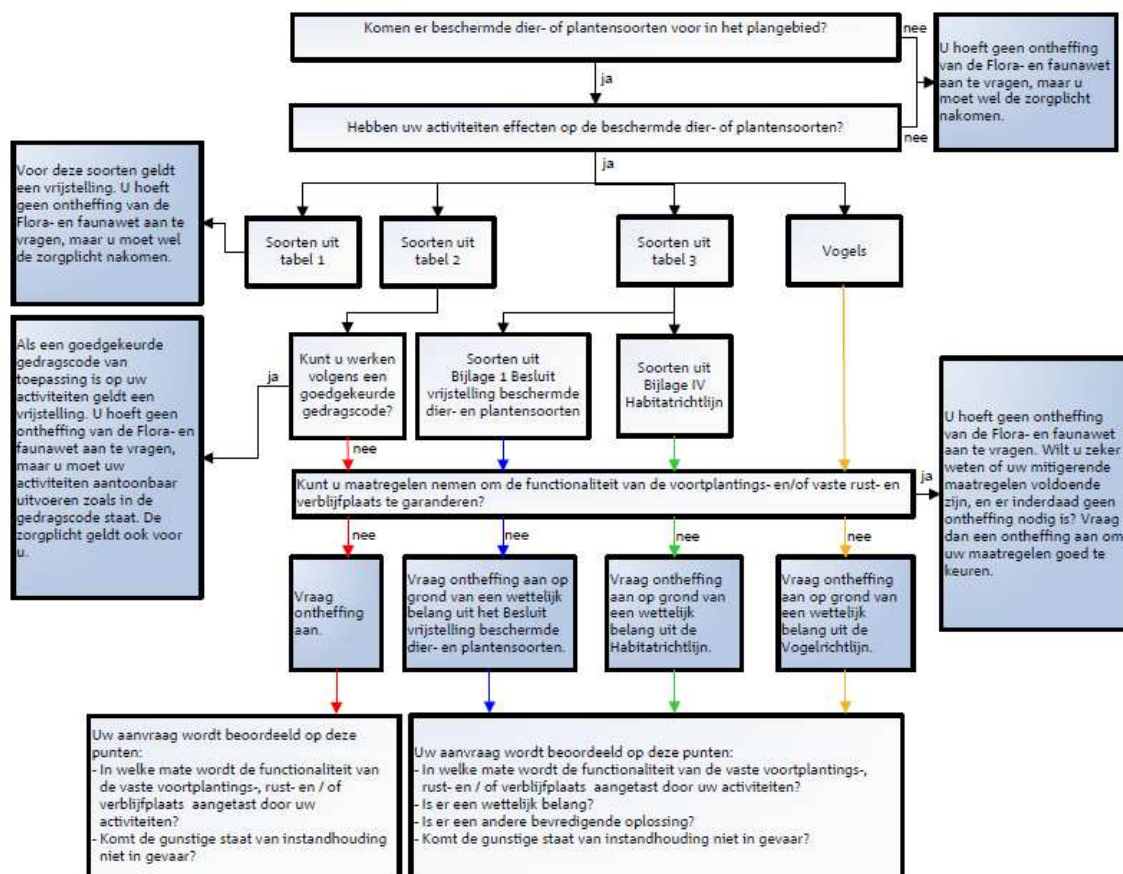

Fig. 3. Stroomschema Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling (Bron: Min. van E, L & I).

3.4 NATUURBESCHERMINGSWET: BESCHERMING VAN GEBIEDEN

De belangrijkste oorzaak van verlies aan biodiversiteit en van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van een soort, is het verlies en verslechtering van habitat. Defragmentatie van beschikbaar habitat door ruimtelijke ontwikkeling en recreatie zijn de belangrijkste oorzaken van habitatverlies. Vanuit het oogpunt van soortbehoud is het zinloos om een soort enkel juridische bescherming te bieden, zonder verdere beschermende maatregelen te treffen tegen verslechtering van de door de soort in gebruik genomen habitat (bijv. als foerageergebied, rustplaats, paai- of broedplaats, migratieroute, of als vaste woon- of verblijfplaats).

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld middels de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998, welke in 2005 in werking is getreden. De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden en percelen met de status 'Nationaal Park', 'Beschermd Natuurmonument' en van gebieden die door de Minister van EL&I zijn aangewezen ter uitvoering van internationale verdragen en verplichtingen, zoals het beschermingsprogramma *Wetlands*.

Op grond van Europese verplichtingen regelt deze wet ook de bescherming van daartoe aangewezen speciale beschermingszones (SBZ) op basis van de Habitat- en Vogelrichtlijn. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie (EU), opgezet door de lidstaten. Natura 2000 wordt op haar beurt weer gevormd door de in de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992 aangewezen gebieden.

Het is verboden activiteiten te ondernemen welke een negatief effect hebben op eerder geformuleerde instandhoudingdoelen van een beschermd natuurgebied. Ook activiteiten die net buiten de begrenzing van dergelijk gebied vallen en die negatieve gevolgen gaan hebben voor de natuurwaarden in het aangrenzend beschermd gebied, zijn verboden. Maatgevend hierbij is de te verwachten kans op een (al dan niet significant) negatief effect:

- Met zekerheid geen negatief effect. Vergunningaanvraag is dan niet nodig
- Mogelijk negatief effect, maar zeker niet significant negatief. Vergunningaanvraag via een lichte toets (verslechtering- of verstoringtoets).
- Kans op een significant negatief effect. Vergunningaanvraag via een 'passende Beoordeling' ofwel zware toets.

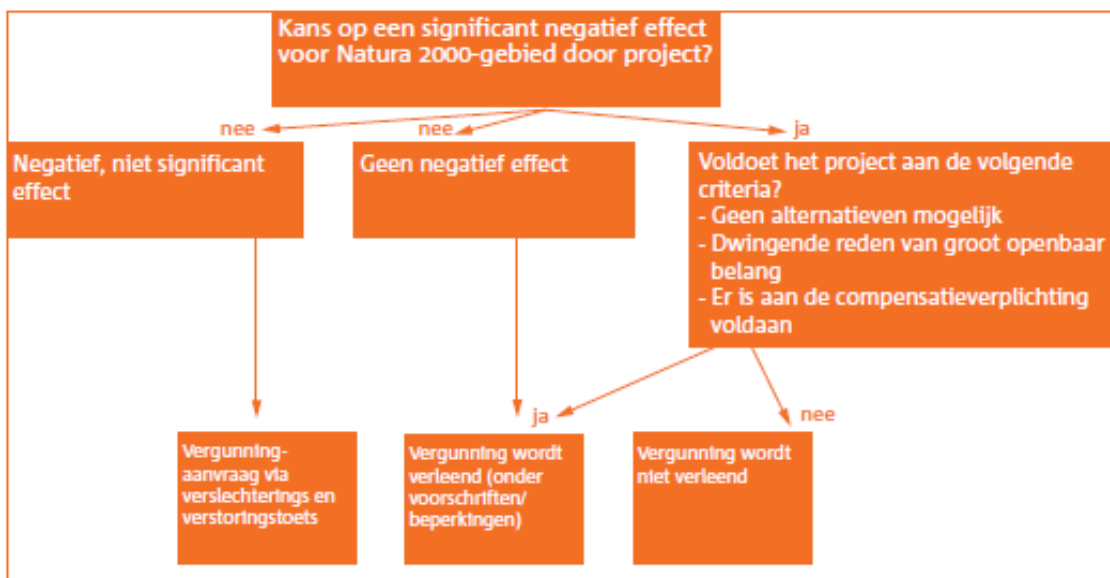

Fig. 4. Stappenplan voor vergunningverlening Natuurbeschermingswet (E,L&I).

3.5. NATUURBESCHERMINGSWET: BELANGRIJKSTE VERBODSBEPALINGEN

- Artikel 19a:
1. Het is verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, van gedeputeerde staten of, ten aanzien van projecten of andere handelingen als bedoeld in het vierde lid, van Onze Minister, projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.
 2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing op het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b.
 3. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing op bestaand gebruik, behoudens indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied.
 4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen projecten of andere handelingen of categorieën van gebieden worden aangewezen waarvoor een vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend door Onze Minister.
 5. De voordracht voor een krachtens het vierde lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.
- Artikel 19d:
1. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat het verbod, bedoeld in artikel 19d, eerste lid, niet van toepassing is op bepaalde categorieën van projecten of andere handelingen.
 2. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat Onze Minister met betrekking tot projecten en andere handelingen behorende tot een categorie als bedoeld in het eerste lid beperkingen of verplichtingen kan opleggen.
 3. Een krachtens het eerste of tweede lid vastgestelde algemene maatregel van bestuur treedt niet eerder in werking dan zes weken na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin hij is geplaatst. Van plaatsing wordt onverwijld mededeling gedaan aan de beide Kamers der Staten-Generaal.
- Artikel 19f:
1. Voor projecten waarover gedeputeerde staten een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, nemen, en die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt de initiatiefnemer alvorens gedeputeerde staten een besluit nemen, een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied.
 2. De passende beoordeling terzake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project voorgeschreven milieueffectrapportage.
 3. De verplichting tot het maken van een passende beoordeling bij de voorbereiding van een besluit als bedoeld in het eerste lid, geldt niet in gevallen waarin degene die een project waarop dat besluit betrekking heeft, onderneemt, daarmee een project ten aanzien waarvan reeds eerder een passende beoordeling is gemaakt, herhaalt of voortzet, voor zover de passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat project.

4. RESULTATEN

4.1 ALGEMEEN

De ligging van het plangebied te midden van stedelijk gebied maakt de verwachting relatief laag dat beschermde soorten uit soortgroepen die aan de grond gebonden zijn, kunnen worden aangetroffen. Voor soortgroepen die zich verspreiden via de lucht zoals vogels en vleermuizen heeft het plangebied beduidend meer kansen.

Beschermde soorten in en rondom het plangebied welke mogelijk te verwachten zouden zijn, of welke zijn aangetroffen, of waarvan sporen zijn gevonden of kunnen worden verwacht, zijn samengevat in onderstaande tabel, en worden per soortgroep verder besproken.

Tabel A: Overzicht van te verwachten beschermde soorten in het plangebied, of waarvoor het plangebied mogelijk een functie vervult, ingedeeld naar beschermingsregime uit de Flora- en faunawet

Soortgroep	Naam	Tabel I Licht beschermde soorten	Tabel II Matig beschermde soorten	Tabel III Strikt beschermde soorten
Amfibieën	-			
Reptielen	-			
Vissen	-			
Insecten	-			
Kreeftachtigen	-			
Vaatplanten	-			
Zoogdieren	Huisspitsmuis, Veldmuis, Mol Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger, Ruige dwergvleermuis, Meervleermuis.	x		x

Vogels	
Broedvogels*	Merel, Turkse tortel, Kauw, Grote lijster, Groenling, Putter, Fitis, Roodborst, Tjiftjaf, Heggemus
Jaarrond beschermde nesten (cat. 1-4) **	Huismus, Gierzwaluw
Nesten van vogels (cat. 5)***	Ekster, Koolmees, Pimpelmees, Zwarte kraai, Spreeuw

* Ontheffing voor werkzaamheden tijdens het broedseizoen is alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dergelijke belangen zijn hier niet van toepassing.

** Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

*** Van deze soorten vogels zijn de nesten niet jaarrond beschermd, maar is inventarisatie van de nesten gewenst door Dienst Regelingen.

4.2 AMFIBIEËN

Het plangebied zelf bevat geen watergang. Wel is op 200 meter ten noorden van plangebied watergang gelegen. Hier kunnen algemene, licht beschermde soorten zoals Kleine watersalamander, Gewone pad, Meerkikker en Bruine kikker worden verwacht. Het is onwaarschijnlijk dat dieren uit deze watergang het plangebied betreden tijdens hun landfase vanwege isolatie door bestrating en bebouwing, en gezien dat zich geen tuinvijvers direct rondom het plangebied bevinden. Voor licht beschermde soorten bestaat vrijstelling met betrekking tot ruimtelijke ontwikkeling. Wel is de zorgplicht onverminderd van kracht, hetgeen voor hier betekent dat men verplicht is eventuele dieren vluchtmogelijkheden te bieden tijdens werkzaamheden.

Tijdens het veldbezoek zijn geen indicaties gevonden dat amfibieën van het plangebied gebruik maken tijdens de landfase. Het omkeren van een steen en van een houten plaat op de grond, favoriete schuilplaatsen voor amfibieën, heeft geen schuilplaatsen naar voren gebracht. Verder worden huisdieren in het plangebied uitgelaten, en kent het plangebied een relatief hoge betredingintensiteit.

4.3 REPTIELEN

Op grond van verspreidingsgegevens en de kenmerken van het plangebied worden geen reptielen in of rondom het plangebied verwacht.

4.4 VISSSEN, KREEFTACHTIGEN & AQUATISCHE MACROFAUNA

Het plangebied zelf bevat geen watergang. Er worden geen beschermde soorten verwacht uit deze groepen.

4.5 ZOOGDIEREN

4.5.1 Zoogdieren, grondgebonden

Licht beschermde zoogdieren zoals Veldmuis en Huisspitsmuis, en wellicht de Mol, kunnen in het plangebied worden verwacht. Voor licht beschermde soorten (tabel 1-soorten uit de Flora- en faunawet) bestaat vrijstelling met betrekking tot ruimtelijke ontwikkeling. Wel is de Zorgplicht onverminderd van kracht, hetgeen voor hier betekent dat men verplicht is dieren vluchtmogelijkheden te bieden tijdens verstoring door werkzaamheden.

Matig en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren, dus soorten die staan opgenomen in tabel 2 en tabel 3 van de Flora- en faunawet, worden niet in het plangebied verwacht. Het plangebied bevat geen geschikte biotopen voor dieren die hoge eisen aan hun omgeving stellen. De hoge betredingintensiteit van het gazon, het ontbreken van een kruidenlaag, en isolatie door bestrating en bebouwing maken het plangebied daartoe ongeschikt.

4.5.2 Zoogdieren, vleermuizen

Vleermuizen zijn nationaal en Europees strikt beschermde dieren. Krachtens de Flora- en faunawet genieten alle soorten vleermuizen in Nederland het strengste beschermingsregime (tabel 3-soorten Ffwet). Vleermuizen staan tevens opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarmee is zowel het dier zelf als ook de vaste leefomgeving ervan strikt beschermd. Bij ruimtelijke ontwikkeling is men dan ook verplicht maatregelen te treffen om aantasting te voorkomen van:

- foerageergebied waar de lokale populatie van afhankelijk is tijdens de jacht.
- lijnvormige landschappelijke elementen waar de dieren van afhankelijk zijn voor oriëntatie tijdens migratie.
- Vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen zoals zomer-, paar-, kraam-, en winterverblijfplaatsen, welke zich veelal in bomen en gebouwen bevinden.

Tijdens het veldbezoek is overdag gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor de hierboven genoemde waarden voor vleermuizen.

Foerageergebied

Het plangebied zelf biedt duidelijk foerageermogelijkheden. Er staan enkele volwassen bomen, die samen met de gevel de kerk afdoende windbeschutting aan insecten kunnen geven. Hierdoor zal bij gunstige weercondities de dichtheid aan insecten waarschijnlijk afdoende kunnen zijn voor vleermuizen om het plangebied bij geschikte weercondities te bejagen. De foerageerfunctie van het plangebied is niet essentieel voor de lokale populatie vleermuizen. In de omgeving zijn geschikte alternatieven ruimschoots aanwezig. Daarbij, de volwassen bomen rondom de kerk zullen worden behouden.

Migratie

Het plangebied zelf maakt geen deel uit van een lijnvormig landschappelijk element dat ter oriëntatie voor vleermuizen kan dienen tijdens migratie. Met de ingreep wordt met betrekking tot dit aspect geen verslechtering of verstoring voorzien.

Verblijfplaatsen

Waarnemingen van vleermuizen in Volendam zijn relatief schaars ten opzichte van andere locaties in Noord-Holland. Dit wordt mede veroorzaakt doordat vanuit Volendam relatief weinig waarnemingen worden doorgegeven aan de daarvoor geschikte webportals als waarneming.nl en telmee.nl. Op basis van verspreidingsgegevens komt in de directe omgeving van het plangebied met name de Gewone dwergvleermuis voor. Minder vaak zijn ook soorten als Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis, en Meervleermuis waargenomen.

Binnen het plangebied staan geen bomen die geschikt zijn voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten zoals Ruige dwergvleermuis. Er zijn geen holten en spleten in de bomen waargenomen zoals ingerotte takstompen, oude spechtenholten, scheuren of loszittende boombast. Hierdoor worden geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen verwacht. De bomen die er staan zullen behouden blijven in het nieuwe plan.

De bebouwing bevat open spouw. Deze is toegankelijk voor vleermuizen met name via de open stootvoegen in de gevel (zie foto's). Daarnaast zijn enkele andere openingen en potentiële schuilplaatsen waargenomen, zoals onder openstaand daklood. Eén der ramen is gebroken hetgeen invliegmogelijkheden creëert.

De Gewone dwergvleermuis, de meest algemene soort in nabije omgeving, is een gebouwbezonende soort die van spouw gebruik maakt voor zomer-, paar-, kraam- en winterverblijven. Ook de Laatvlieger maakt van dergelijke structuren gebruik in zomer en paartijd. De ruige dwergvleermuis wordt doorgaans in bomen aangetroffen, maar betreft dikwijls ook paarverblijven in bebouwing. Deze soort lijkt overigens weinig voor te komen in de omgeving van het plangebied. Winterverblijven worden niet in de bebouwing verwacht, omdat verwacht kan worden dat de spouw in de winterperiode niet een voor de dieren gunstig microklimaat kan bieden.

Vleermuizen zijn nacht-actieve dieren. Tijdens de veldinspectie welke overdag plaatsvond kon de aan- of afwezigheid van de hiervan dan ook niet worden aangetoond. Gezien de potenties die de bebouwing biedt is ons inziens aanvullend onderzoek naar gebouwbezonende soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger in zomer- en paartijd, en naar Ruige dwergvleermuis in de paartijd noodzakelijk, om aan te tonen dan wel uit te sluiten dat deze

soorten van de bebouwing gebruik maken. Hiertoe dienen, het vleermuisprotocol 2013 volgend, in totaal minimaal vier inventarisaties tijdens nachturen te worden uitgevoerd, waarvan twee in de periode mei/juni/juli (zomer- en kraamtijd) en twee bezoeken in de periode augustus/september (paartijd).

4.6 VOGELS

4.6.1 Broedvogels

Algemene soorten broedvogels van stad en park komen naar alle waarschijnlijkheid voor in het plangebied. Broedvogels en het door broedvogels in gebruik genomen biotoop (e.g. de nestboom) zijn tijdens het treffen van nestvoorbereidingen en tijdens de broedperiode strikt beschermd tot het moment dat de juvenielen vliegvlug zijn geworden. Verstoring van broedparen is verboden; hier kan geen ontheffing voor worden verleend.

Indien de voorgenomen sloop buiten het broedseizoen zal plaatsvinden zijn met betrekking tot algemene broedvogels geen aanvullende maatregelen nodig. Indien men de bebouwing tijdens het broedseizoen wenst te verwijderen dient men vooraf na te gaan of hiermee broedparen kunnen worden verstoord, hetgeen waarschijnlijk is, gezien in de bomen rondom de kerk verwaaide nesten zijn waargenomen. Het broedseizoen loopt doorgaans van 15maart tot 15juli, maar maatgevend is de daadwerkelijke aanwezigheid van broedparen. Ons advies is om de sloop- en bouwwerkzaamheden zo mogelijk buiten het broedseizoen in te plannen. Voorts kan men voorafgaande aan de sloop struikachtige vegetatie buiten het broedseizoen verwijderen.

4.6.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Vogels die staan genoemd op de lijst met jaarrond beschermde nestplaatsen zijn met betrekking tot hun bescherming ingedeeld in vijf categorieën. Van cat.1 t/m 4 zijn de nestplaatsen jaarrond beschermd, van categorie vijf alleen in geval dat dwingende ecologische argumenten daartoe aanleiding geven.

Tabel 2. Vogels met jaarronde nestplaats-bescherming. De onderverdeling in categorieën is overgenomen uit de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet van het Ministerie van E,L&I).

Cat.1:	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- of verblijfplaats (Steenuil)
Cat. 2:	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Fysieke voorwaarden voor dergelijke nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar (Gierzwaluw, Roek, Huismus).
Cat. 3:	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden, en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Slechtvalk)
Cat. 4:	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Wespandief, Zwarte wouw, Sperwer).
Cat. 5:	Niet jaarrond beschermd, maar inventarisatie wordt door het Ministerie gewenst geacht. Deze categorie betreft nesten van vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Vogelsoorten die van bebouwing in stedelijk gebied gebruik maken en waarvan de nesten jaarrende bescherming genieten, zijn de Huismus en de Gierzwaluw. De Huismus komt in de nabije omgeving algemeen voor. Waarnemingen van broedende Gierzwaluw in nabije omgeving zijn beduidend schaarser. Voor beide soorten biedt het pannen dak van de bebouwing geen potentie. Er is geen geschikte goot waar vanaf de dieren onder de dakpannen kunnen kruipen. De pannen bestaan uit leistenen plaatjes, ongeschikt voor nestvorming.

Tijdens het veldbezoek zijn geen indicaties voor het voorkomen van Huismus en Gierzwaluw aangetroffen, zoals geluid van zang of sporen van uitwerpselen. Gezien dat het broedseizoen ten tijde van het veldbezoek reeds in volle gang was is kan hiermee de aanwezigheid van deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten.

Categorie 5-soorten

Categorie 5-soorten zijn vogelsoorten waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn in geval daar sterke ecologische argumenten voor bestaan. Uit deze categorie kan de Spreeuw mogelijk in de nabije omgeving worden verwacht. Gezien het leistenen dak van de kerk biedt het plangebied geen potentie daartoe. Deze soort, of sporen daarvan, is tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Gezien dat het broedseizoen momenteel in volle gang is kan hiermee de aanwezigheid van deze soort redelijkerwijs worden uitgesloten.

4.7 VAATPLANTEN

Het plangebied biedt vanwege intensieve betreding en onderhoud geen kansen voor minder algemene of beschermde kruidachtige vaatplanten. Er zijn geen bijzondere muurplanten op de gevels ter plaatse aangetroffen.

4.8 VLINDERS

In het plangebied worden vanwege het ontbreken van een rijke kruidenlaag en het ontbreken van geschikte waardplanten geen Tabel II of Tabel III dagvlinders verwacht.

4.9 LIBELLEN & JUFFERS

Strikt beschermde libellen en juffers worden niet in het plangebied verwacht op basis van verspreidingsgegevens, en op basis van het ontbreken van geschikt biotoop zoals ontbreken van watergang.

4.10 KEVERS

Beschermde kevers worden niet verwacht op basis van verspreidingsgegevens.

5. LIGGING PLANGEBIED in relatie tot BESCHERMDE NATUURGEBIEDEN

Het plangebied is op korte afstand gelegen van gebieden die deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk. Op circa 800 meter ten oosten is het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' gelegen. Op circa 1.8 km ten noorden van het plangebied is Natura 2000-gebied 'Polder Zeevang' gelegen. Van de voorgenomen plannen is gezien de aard en de schaal van de plannen en de afstand tot genoemde natuurgebieden op voorhand geen negatieve externe werking te verwachten. De Natuurbeschermingswet is dan ook niet van toepassing.

Het plangebied is niet gelegen binnen een zone die toebehoort aan de Ecologische Hoofdstructuur of tot een 'Nationaal Landschap'. Met betrekking tot de ingreep is beleid over en sturing van deze zones niet relevant.

Fig. 5. Het plangebied (ster in cirkel) ten opzichte van zones die deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk van beschermde natuurgebieden.

6. CONCLUSIES EN ADVIES

- De bebouwing is potentieel geschikt voor het herbergen van met name zomer- en paarverblijven voor de Gewone dwergvleermuis. Ook Laatvlieger (zomer- en paarverblijven) en Ruige dwergvleermuis (paarverblijven) kunnen mogelijk voorkomen. Ons inziens is aanvullend onderzoek naar het gebruik van de bebouwing door vleermuizen dan ook noodzakelijk. Dergelijk onderzoek is seizoensgebonden en dient te worden uitgevoerd in de zomerperiode (juni/juli), en in de paartijd (augustus/september) door middel van minimaal twee inventarisaties gedurende de nacht per periode.
- In de te behouden bomen rondom de kerk kunnen broedparen van vooral algemene broedvogels voorkomen. Broedparen, ook van algemene urbane soorten, zijn tijdens de broedperiode strikt beschermd. Geadviseerd wordt daarom de sloop en bouw zo mogelijk buiten het broedseizoen uit te voeren. Indien men de bebouwing tijdens het broedseizoen wenst te verwijderen dient men vooraf na te gaan of hiermee eventuele broedparen worden verstoord.
- Beschermden soorten uit overige soortgroepen komen met hoge mate van zekerheid niet in het plangebied voor. Met betrekking tot deze soorten staat de Flora- en faunawet de plannen niet in de weg.
- De Natuurbeschermingswet is niet van toepassing op het onderhavig plan.

Daarnaast willen wij u wijzen op de mogelijkheden die de ecologische waarde van het plangebied in zijn nieuwe vorm kunnen helpen verbeteren, maar niet voortkomen uit verplichting door regelgeving. Met betrekking tot de nieuwbouw zijn er vele mogelijkheden voor het opnemen van voorzieningen voor stadsvogels en vleermuizen. Met het zogenaamde 'natuurinclusief' bouwen kan een bijdrage worden geleverd aan de verdere ontwikkeling van stedelijke natuur. Voor vogels kan worden gedacht aan vogelvriendelijk vogelschroot, vogelpannen, neststenen en nestkasten. Voor vleermuizen kan gedacht worden aan open stootvoegen, toegankelijke niet opgevulde spouw, verblijfkasten, en vleermuispannen. Ter inspiratie zie e.g. Korsten & Limpens (2011). Dergelijke voorzieningen kunnen meestal op reeds bestaande bouwtechnische tekeningen gemakkelijk worden ingepast. Het *bouwbesluit* staat dergelijke voorzieningen niet in de weg. Ter verhoging van het voedselaanbod voor vogels en vleermuizen is het aanbrengen van vooral inheemse vegetatie van belang. Soortenrijke daktuinen kunnen hier bijvoorbeeld een bijdrage aan leveren. Een ecologisch meer duurzame stedelijke ontwikkeling zal reeds op de ontwerptafel moeten worden opgepakt.

IDDS bv.
Noordwijk (ZH)

7. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting (2006). De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 7.

Creemers, R. & Delft, J. van (2009). De Amfibieën en Reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, C., Helversen, O. v., and Nill, D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. 1e druk. Utrecht, Tirion Natuur/ Fontein Uitgevers.

Hoogeboom, D. (2011). Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Landschap Noord-Holland ism de Zoogdiervereeniging. 11-5207B.

Janssen, J. & Schaminée, J. (2008). Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Zeist, KNNV.

Kalkman, V. (2007). *De soorten van het leefgebiedenbeleid*. Stichting European Invertebrate Survey (EIS) - Nederland, i.s.m. Nederlandse Mycologische Vereniging, Bryologische en Lichenologische Werkgroep, en Stichting Anemoon, in opdracht van Ministerie van LNV. Leiden, EIS2008-04.

Korsten, E & Limpens, H. (2011). Vleermuisvriendelijk Bouwen. Handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker. Uitgave Landschapsbeheer Flevoland in samenwerking met de Zoogdiervereeniging en Tauw b.v.

Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. 2^e druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Ministerie van E,L, & I. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Dienst Regelingen.

Mostert, K. & Willemsen, J. (2011). Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.

Schober, W. & Grimmberger, E. (1998). Gids van de vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische eilanden, met specifieke informatie over de vleermuizen in Nederland en België. Baarn, Tirion. 265 pp.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, Hustings, F. & Vergeer, J.-W. (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 5.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdiervereeniging rapport 2010.07. Zoogdiervereeniging, Nijmegen.

Weeda, E (2003). Nederlandse Ecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. 5 dln.

Geraadpleegde websites:

www.waarneming.nl
www.telmee.nl
www.zoogdieratlas.nl
www.sovon.nl
www.synbiosys.alterra.nl

8. FOTO'S PLANGEBIED

